

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ОРГАН НАРОДНО-ЛИБЕРАЛНЕ СТРАНКЕ.

ЦЕНЕ ЗА СРБИЈУ:
 ЗА ГОДИНУ 34 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
 ЗА ОСТАЛЕ СЕМЕЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОСРЕДСТВУ.
 ЗА ГОДИНУ 30 ФРАНАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРИЈУ:
 ЗА ГОДИНУ 15 ФР. У БАНКУ, НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ КРАЈЕВЕ:
 ЗА ГОДИНУ 36 ФРАНАКА, НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 ИСТОРИКОМ, ЧЕТВРТОМ, И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

РЕДАКЦИЈА У АДМИНИСТРАЦИЈИ У БУЛЕВАРУ Г. КОСТЕ ЦРНОГОРЦА
 ГОСПОДСКА УЛИЦА БР. 7.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:

ПРВИ ПУТ 12 ДИНА ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИНА ОД РЕДА.

Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Уредништво и администрација „Српске Независности“ од 1-ог т. мес. налази се у „Једренској улици“ ниже „зеленог венца“ у двокатници г. Косте Црногорца професора, која има улаза и са господске улице између нове двокатне куће г. Кретића председника касације, и старе куће г. Костине број 7.

Господа претилатници, који су се преместили из досадањих својих станова, нека буду тако добри, те нека нам јаве улицу и стан у који су се сместили, како би се могло наредити да им се лист тамо односи и предаје.

Уредништво.

Управа „Дружине за потпомагање Српске Књижевности“ обзнањује, да су скупљачи дружинског органа „Српске Независности“ ови:

1. У Алексинцу, г. Милосав Радивојевић, члан окр. суда;
2. У Аранђеловцу, г. Милутин Ризнић, трговац;
3. У Бољевцу, г. Илија Стојановић, трговац;
4. У Ваљеву, г. Манојло Пањевић, трговац;
5. У Врању, г. Деспот Бадовић;
6. У Гор. Милановцу, г. Мијајло Протић, свештен;
7. У Заичару, г. Живојин Величковић, правозаступник;
8. У Жабару окр. Пожаревачког, г. Ђока Пантелић, писар општине ракиначке.
9. У Јагодини, г. Ђока Петровић, правозаступ.
10. У Краљеву, г. Јевта Сувочешмаковић;
11. У Крушевцу, г. Срећта Лазаревић;
12. У Крагујевцу, књижага Г. Боже Вуловића;

13. У Лозници Г. Тома Бошковић, трговац.

14. У Неготину, г. Дим. Машић, трговац;

15. У Нишу, г. Андреја Рајичић, терзија;

16. У Паланци (смедеревској) Стеван А. Цветковић трговац;

17. У Петровцу (окр. Пожарев.) г. Рака Кукић;

18. У Прокупљу, г. Сава Петровић;

19. У Рашкој, г. Станко Петровић, трговац;

20. У Рачи (Крагујевачкој) г. Мијаило Ивановић, свештеник;

21. У Смедереву г. Светозар Спасић трговац;

22. У Свилајнцу, г. Живоко Седлаца;

23. У Ужици г. Милош Јеремић;

24. У Шапцу, г. Петар Стевановић;

За остала места обзнањене се доцније, кад се буду добили одговори од „познаница“.

Од Управе „Дружине за потпомагање Српске Књижевности“.

БЕОГРАД 13 новембра.

Од трулежи социјалне долази и политичка. Та је истина стара као и човечанство, посведочена је историјом свију народа и држава, што ишчезоше с лица земље. А опет народи и државе том вечно истином слабо се користе, па за то и нападају.

Јесмо ли ми Срби на путу трулежи? Зар ми, који смо се, тако рећи, јуче препородили и стали на слободну ногу? Ми млади, пуни живота и бујности, пуни сјајних нада за народну будућност? То је све тако; али смо ипак стали на опасан пут и социјални и политички. То морамо признати ако хоћемо да се на томе путу зауставимо, и не доживимо ми, или деца наша, да жањемо горки плод нашега рада.

Многи ће се читалац на ове речи намрштити; осети ће се увређен у своме патриотизму, у своме народном поносу; али то ће бити читалац који, и ако љуби свој народ, његову слободу и срећу, даје се

олако савлађивати самообманама, не мислећи много на то, како се те наде могу постићи, ни какве им опасности изнутра и споља прете; биће читалац, који више осећа него што мисли. Али који год Србин, просвећен лучом историје прати све појаве у народу и око народа, који примећује како зле појаве стимају полагано мах над добрима и све чешће постају, који зна ужасне последице, које нас пре а после морију отуд снаћи, тај ће као добар и просвећен патриот рећи с нама заједно: ми смо доиста стали на пут социјалне и политичке низбрднице, и ако стога пута брже не сврнемо, извесно је, да ће српска политичка индивидуалност ишчезнути на европском истоку.

Али да би се о томе свак уверио, треба да изближе и хладнокрвно а без сваке обмане бацимо поглед на наш друштвени и политички живот, какав се у садашњој стадији показује.

У друштву угушује материјализам мало по мало некадашње идеале и сав душевни живот. Завист гони свакога који се умом, знањем, заслугама, врлинама или имањем одликује. Ретка је искреност у међусобним одношима; њу замењују притворност и превара; ретко је неинтересовано, племенито пријатељство, тако да већ и неверујемо да оно може постојати; све ређи постају чисти, непоколебиви карактери, као год и начела. Хоћемо ли највише да материјално уживамо не ценећи сласт душевних уживања. Статистика криминална у нас напредује. Живот и имање изложени су опасностима; хајдуковање смело се шири. Међу хајдучким јатацима налазимо и таквих лица, пред којима ум стаје. Грабљивост за богатством већ не бира средства. Више смо религиозни у форми, него ли у духу; своју личност не знамо за отаџбину чврсто везати, с њоме је идентификовати. Једном речи угодности личне, спољни сјај код унутрашње мрачности, прецењивање самога себе и отуд колико велике толико и смешне, јер неоправдане, претензије, мржња на све што се над нама уздиже, недовољно науке у опште а још мање моралности. Лакоумно усавајамо опасних друштвених теорија, замишљених од претераних идеалиста, који не познају ни човека ни друштво, — то су зла, која трују нам друштвени живот.

Наравно да покварени живљи из друштва морају кварежом заразити

и живот политички. Овоме су најчвршћи основи законити поредак у земљи, правда и обзирност у стварању закона, савесна беспристрасност у вршењу истих, поштовање народних права од стране владе, а владиног ауторитета од стране народа. А у спољашњем погледу разумно према логици земаљског положаја и узајамних интереса бирање пријатеља, избегавајући докле год се може непријатељство са сваким, али и не бојећи се изаћи му на сусрет, кад су велики народни интереси у неизбежној опасности.

Ови здрави политички основи код нас су од неког времена сви доједнога поремећени. Док је за време самога рата поредак у народу владао, називи напредњачка странка имала је ту способност да у сред мира сав народ узруја. А узрујају га је погизивши више пута законе и устав и гонећи грађане, који јој рад не одобравају; вређајући црквене каноне и понижавајући у лицу црквеног поглавара све свесно и поштено свештенство; неправдо грађујући незаслужне на често и злочесте чиновнике; а одпуштајући или у закупак бацајући чиновнике способне и честите. Закони се стварају не у цели земаљске користи, него у духу партајског утврђења, а врше се не по беспристрасности и правди, него с обзиром на политичко мишљење појединих грађана. Називи напредњачка странка побудивши тим начином таку опозицију какве у земљи овој никад још није било, прибегла је ономе средству, коме обично прибегавају све неразумне, невеште и слабе странке, покушала је тероризмом духове да савлада. Али је тиме само саранила свој и својих органа ауторитет; изазвала је на више места борбу између општинских и политичких власти, подстакла је на све стране бујне демонстрације, упропастила је сваку чиновничку и народну дисциплину, бацала, једном речи, земљу у хаос. Њени политички органи, бајећи се само партајским интересима занемарили су државне и народне, те се хајдуковање овако могло у нас раширити, а немиле трзавице тамо амо букнути као пламенчићи из вулканске земље. Напредњаци показали су се у ствари пазадањаци. Уместо да настављају државну зграду, они је разаравају; уместо да уређавају народ, они га уназађују; уместо да га морално крепе, они га деморалишу; уместо да штеде народни новац за потребе земаљске које су

велике а могу и ванредне постати, они размеђу пародни зној међу својим грађанима и себичне креатуре.

У оваком стању потребан је што бржи лек, и докле смо ми држали, а уверени смо, да и огромна већина народа држи, да би се лек морао потражити путем нових општих избора народних представника, — шта видимо? Видимо, да влада сазива за 25 ов. мес. ону исту крњу скупштину, помоћу које је и могла онолико залутати, колико напред наговестисмо!!

Ми се занета чудимо влади! Је ли то дрскост, је ли неискуство ђено, или је ђен слепи инат? Ми то нећемо ни да испитујемо, јер било ма које, за ствар је све једно. Сви експерименти, које је она до сада покушала, испали су да не може горе бити; они су нас и довели до овога стања; они су и окренули државну лађу оним политичким правцем, који нам само опасности може довести. Ми дакле не можемо, ми не смо имати вере у ђене даље експерименте.

Још остаје да видимо, шта ће влада пред скупштину изнети. Њена ће одговорност бити мања, ако се она ограничи на најхитније послове, као што је буџет, који се морају свршити, а не буде реметила административни и законски ред ствари и ангажовала будућност земље; али та ће се, одговорност извесно до највећих размера подићи, ако влада буде правила нове непотребне зајмове (као што је н. пр. аграрни); ако буде нове концесије странцима уступања (као н. пр. о банци); или нове штетне уговоре са страним државама закључивала; ако буде преуређивала управну поделу земље у смислу свога познатог пројекта; ако буде тражила, да каквим год уређењем освешта преврат, који је у први извршила.

Земља се већ потпуно изразила о свима питањима овог рода; ако где има сагласности, има их на тим пољима. *Нужно је дакле да таква питања изађу пред ново народно представништво*, па како оно реши, онако нека и буде: добро, зло — земља нека се рачуна са својим

новим представницима. Иначе, сва ће одговорност пасти на владу, и само на — владу!

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

У последње време заокупали су у Бечу и Берлину да сувише много говоре о миру. У свакој могућој прилици истичу се у тима европским престолницама меродавне личности са свечаним изјавама, да је данашња политичка ситуација у Европи повољна, да између дворова Европских влада најбољи споразум и да је европски мир за дуже време осигуран. Тако су између осталог и у последњој престолној беседи цара Вијема наглашени добри одношаји са осталим европским државама и изречено је уверење да је мир осигуран. Тај став у царској беседи има своју малу историју. Берлински листови причају да је у први мах, из обзира на старост Вијему, била састављена престолна беседа из неколико најнужнијих речи, тако да цела беседа неби дуже од 5 минута трајала. У њој беху просто назначене унутрашње реформе и предлози пруске владе, који су били спрењени за ту сесију. Међу тим добије немачка влада повољну вест из Рима, да ће преговори, који се воде с римском куријом, скоро уродити добрим плодом. Један од немачких министара однесе ту вест Бисмарку у Варзину, и тамо се допуни и прошири престолна беседа. Тако допуњену беседу поднесу пару на одобрење. Цар одобривши допуну, рече у шали, кад се већ држи да му неће доћи ако уздржи дужу беседу, онда је бар рад да задовољи и своје осећаје, т. ј. да народу да уверење да је мир осигуран; јер, продужи Вијем, то ће у опште добар утисак про- извести у свима редовима грађанства и даће трговини и занатима више полета. Кад му на то приметише да да до сада у сабору пруском још никад нису помињани спољни одношаји Немачке од како је нова државна организација ступила у живот, већ да су питања те природе резервисана за државно

веће, одговорио је цар, да му се можда никад више неће указати прилика да у државном већу беседе, или бар да то тако брзо неће бити, а сада је, рече, *прека потреба* да се то каже. И тако је тај став о спољној политици ушао у престолну беседу.

Не мање је занимљиво да су и у последњој закључној седници угарских делегација пале такве исте речи о миру и добрим одношајима између европских дворова. Но председник угарске делегације, Л. Тиса брат министра-председника, који је ту изјаву дао није могао срцу одолети а да одмах затим не дода, како ће ратоборност Аустро-Угарске услед нове војне организације знатно појачати, ако би, случајно, спољни утицаји уздрмали добре одношаје монархије са осталим европским државама. Та права мађарска изјава наћће без сумње одзива у на- царији, којима већ и сами бечки умеренији листови пребацују да сувише лудо, лакомислено и оholо говоре о могућем рату монархије са Русијом, јер и сам Тиса није могао замишљати другу државу; но питање је велико хоће ли се и у њиховим круговима постићи тиме цел, да се верује у сигурност мира, кад се са таког места прети аустро-угарском војном спремом? Но ко зна, можда је Мађарима ратоборност и спрема милија и преча од мира Европског!?

По свему томе изгледа, да с европским миром доиста трајаво стоји, кад и сам цар Вијем осећа *преку потребу* да га, бар речима, заштити. А да је стари Вијем у положају да најбоље може знати како у истини ствар стоји, о томе бар није нужно ни једне речи трошити.

— Путовање Гирсово и његов састанак са кнезом Бисмарком у Варзину дискутира се на све стране. Нарочито аустро-угарски листови граде капитал отуда, и ако би, можда, немачки листови пре могли са неким задовољењем и неким надама претресати ту посету првог руског министра њиховоме државном канцелару. Но и у том обзиру опажа се нешто доиста занимљиво, што заслужује да се објасни. Док ау-

стро-угарски листови показују велику порцију сангвинизма при оцењивању тог догађаја, па и сами немачки листови, који не стоје у свези са владом немачком, надове- зују на то најбоља очекивања — докле „Аугсбуршке Опште Новине“, тај признати орган кнеза Бисмарка ћути као заливен и задовољава се прости саопштењем, да је Гирс походио Бисмарка.

— У Риму је отворена итали- јанска народна скупштина престол- ном беседом, којом се наглашују пријатељски односи са свима страним силама и даје се изрази нади да европском миру не грозе никакве опасности. Скупштина је изабрала Фаринија за председника који је и на прошлој скупштини отпрати- лао ту часну дужност. То је доста поуздан знак, да влада италијанска располаже већином народних посланика у скупштини.

— Из Букурешта јављају, да су се румунски министри састали у ко- наку румунског митрополита да се с поглавицом румунске цркве до- говоре, на који начин да се про- гласи независност румунске цркве.

ИЗ ЛИСТОВА

Б. РУСИЈИ

„Восток“ пише: ... „У Аустро-Ма- ђарској извесан део штампе предвиђа, да је рат са Русијом неизбежан. И ми то велимо. Аустрија још док није ушла у Босну и Херцеговину, давала је пово- да Русији да буде од ње на опрезу. Али од како је Аустрија посела Босну и Хер- цеговину, узрок спољнаца између Руси- је и Аустрије постао је јасан и очигле- дан. Код нас се то увиђа на све стра- не, и никаква евентуалност не може нас изненадити.

Русија има јасан свој програм, при- љен из историје и обележен нашим ви- шим културним и политичким интереси- ма. Тај програм је Русија јасно изнела још за време Петра Великог, она је од то доба неуморно радила да га оствари, а последњи наш раг на истоку прибли- жило нас је нашој цели. Ми смо крваву нашоу обележили међу наших интереса. Ми смо јасно и отворено казали, да хо- ћемо да ослободимо источне Словене, да их начинимо потпуно самосталним.

Али наши непријатељи гледали су и сада гледају да нас потисну са земљи- шта наших виших интереса, те да освоје источне Словене и од њ створе материјал за своју културну и политичку величину. Стање које је створено берлинским кон- гресом, одрешило је руке нашим непри- јатељима, и они су продрили на земљи- ду га у 5-ој години у школу, коју и сврши у своје седе. Његов учитељ, а доцније прота лознички господин Игват Вацић, видећи како се Ранко добро учи, посаветује му да се ода и даље научи, које он и учини 1838 године, кад је оставивши своју кућу отишао у Крагу- јевац и продужио гимназију. Као син свиротних родитеља патио се он у Кра- гујевцу учећи туђу децу, а он држав- ног ђачког благодетеља, које је уживао као добар ђак, одвајао је он пару по пару те слао мајци у село, што је јас- сан доказ племенитог срца које је у пр- вима тога децка кудало.

Године 1842 пошто је свршио „рето- ричку“, буде као отличан ђак изабран за државног питомца, и одређен у Беч да изучава војне науке, — но нестрпни немири који се тада догодише стали су на пут извршењу овога, те тако Ранко дође у Београд и продужи „појезију“. Месеца Октобра 1842. год. ступи он у војску као редов, где се у свему тако одликовао, да је већ у Јулу 1845 год. произведен у чин официра и ађутанта штаба. Идуће године буде понова изаб- ран за државног питомца и оде у Пру- ску, где се све до 1852 год. бавио во- јеним наукама у школама дивизијској, артиљеријској, инжењерској и ратној; но сем тога теоријског рада изобразав- вао се он и практично код трупе, тако је н. пр. служио у гарди, затим код друге немачке регименте, код јахаче артиљерије и у Потсдаму код хусара и стрелца. Као главно му пак беше ге- нералштабна струка, из чег је у рат-

ЛИСТАК

РЕЧ НА ГРОБУ

ГЕНЕРАЛА

Ранка Алимпића

ГОВОРИО

Андра С. Книћанин

професор хемије, почас. коњички потпоручик.

„Дрина водо задна
Разбацуј свој ток
Сад је српска слава
Обновила скок —“

Да — овако се певало, овако је на- род кликтао, овако је своје мисли и же- ље изражавао у песми посвећеној јунач- ком, племенитом, неумрлом и бесмртном славом увеличаном мученику српском — светом кнезу Михаилу М. Обреновићу III. — Јест, сањао је јадни српски народ сањао је од Косова на до данас, сањао је најчешћи сав — сав среће и славе сав уједињена свога сав златне слобо- де. О! најнесретнији међу народима пе- лога света о Србине туђи — ти прави и истинити представници светске културе, ти неуморни борге за слободу пелого све- та, ти безазални и невини пријатељу сва- ког ко аз кретом крети; кољико си говен,

кољко варан кољко десеткован, кољко му- чен и кољко уздржљив, до јудног дана 20 Јуна 1876. године, кад је први громки одjek твога топа на Сувоњу дао абер на четири стране „да Срб још живи да вије роб“! И пуче дакле први топ срп- ски, а за њим одмах хиљада хиљада топова, затресе се српска земља то старо гробље јунака наших, камен се тешког притиска сурва са гроба народ- ног, мрачно се небо Србије разведри, мило сунашце обасја свете жртве — и где, како се његови благи зраци чаро- бно одбијају о златну алам круну на диној глави првог Краља српског, како се дивно предивају по снажним крилима белог двоглавог орла српског — оног истог орла који се блистао на челу Облића и Лазара, Милава и Ивана, Турчина на страх и трепет, а Србији на понос и утеху —

Борба дакле, борба очајна, борба стра- шна и несоразмерна, жртве скупе и не- оцњиве беху претече нашој златној сло- боди; па у тој борби међу првацима српским, видимо на челу великог дела наоружаног српског народа Србина, не- рала Ранка Алимпића. И баш њему паде у део та част и срећа, да први преброди валовитиу Дрину, па да уђе у Босну понову — ту ојањену покрајину српску! Шта је српска војска под ко-

мандом генерала Ранка учинила, докле је дошла и шта би још могла да учини то ће показати праведни суд ратне ис- торије, и ја напред велим да ће тај суд служити само на част српском имену и српском оружју. Али ако је генерал Ранко командовао дринској воједи и во- дио је цели везиној, он није могао ко- мандовати политици „културтрегерској“ која неће Србина у Босни, он није мо- гао командовати удеој срећи нашој, јер још не беше умом дошо „да Маркова сабља из корица сине“! Но оставимо то за сада на страну, ми као очевидци и као саучасници свега нећемо о том го- ворити, историја је позвана да то при- ча, правда ће у пезиним листовима вас- креснути, а потомство ће бити обавеште- но о свему онако како је — оно ће знати најбоље какав је био генерал Ранко А- лимпић, и оно ће га штовати и славити. Наше је дакле да се поштено и искрено растанемо са човеком, који је целог свог века радио за ову земљу и овај народ, са човеком чија судба и живот беху тако тесно скопчани, са судбом и жи- вомом младе Србије —

Генерал, министар и саветник Ранко Алимпић рођен је у краљевини Србији, округу шабачком, селу Накузанима 9. Марта 1826. године. Убоги његови ро- дитељи Марко и Филипа Јеротићева да-

ште наших interesa. Mandat koji je Austrija dobila od Evrope da posiede Bosnu i Hercegovinu nije ništa drugo nego međunarodna nepravda. Evropa daje Austriji mandat Austriji kanda je bila slepa, te nije videla da se gim mandatom daje mogućnost germanском племену, коме Austrija služi kao oruđe, da postigne svoje sebične, osvajачке цели. Немачка тежила да освоји исток добила је европску санкцију. Европа сада сигурно види да је погрешила, али ту погрешку како да исправи није се још решила. Па док се Европа размисла, непријатељи се наши снаге и спремају да и даље освајају на Истоку.

Енгелска у мисирском питању изнела је јасно на видик европску слабост, а нама је показала фактичким примером шта ми треба да радимо да осигурамо своје интересе на Истоку. Ако би ми чекали да Европа исправи своју погрешку учинењу на берлинском конгресу, онда би морали дуго чекати, а то чекање довело би нама непогодних штета. Европа вечно са неповером гледа на нас, и у нашим често човечанским целима, гледа некаква баука, која назива на славазмом. Тај баук љути га да чини неправду и да се грешно о законе природе и човечанске. Кад је Наполеон III помогао Италији да се ослободи и уједини, Европа је одобравала то као дело правде, дело човечанско. Пруској се такође нису стављале сметње да уједини германску расу; и ми смо све те националне тежње потпомагали, држећи да ће Европа бити правична и према словенству, те веће сметати да и оно дође до својих природних и историјских цели. Али није тако било. Европа пристав на берлински конгрес, хтела је да осујети резултате наше последње војне, која је покренута била оним истим начелом, као и борба Талијана и Немца за јединство и ослобођење. Шта више Русија је много идејалније и узвишеније схваћала свој племенити рад, но што је то чинио Наполеон помоћу италијанско уједињење, па и сама Прускоја није тако узвишеним намерама војевала за јединство немачко, као што је Русија чинила помажући источним словенима да се ослободу. Наше велике жртве доказале су то.

Истина и Русија је мало погрешила на Сан-Стефанском уговору, али те су се погрешке лако могле исправити, да се није то помешала Европа, која је под руковођством лукавог Бизмарка, одиграла улогу „модерног“ варара, те ускратила источним словенима оно, на што имају и природног и историјског права, и створила таково стање, које се може назвати нечовечним.

Кад би и сада по ново дошла ствар источних Словена пред суд европски, сумњиво да би се она могла исправити онако, како би то захтевала правда, и природни и историјски интереси источних Словена. И за то баш ми и не треба да очекујемо што од Европе, шта више ми не треба ни да допустимо да Европа расправља наше ствари и да доноси решења о нашим интересима. Ми треба да радимо, и то што пре, али наш рад не сме се више ни на кога обирати, но само имати нашу цел пред очима. Европа треба поднети свршене чине, а она је стари страшилац; кад се

само мушки и одважно ступи пред њу, она кабули и признаје све.

Ми држимо да су се код нас доводило уверили о томе, и сада нема за што да се дуго размисла. Искусство последњег рата нашег отворило нам је очи, и ми смо смело и отворено да ступамо напред, те да изведемо оно, од чега зависи и наш углед и наши виши интереси.

Ослобођење и самосталност источних Словена ми морамо што пре довршити. А кад то учинимо ми смо себе обезбедили, а наша историјска цел постигнута је. Шта ће Европа на то рећи то се нас слабо треба да таче. Али јачајемо да ће резултати тог нашег узвишеног посла, и њој добро доћи, и она ће нам бити захвална, што смо је спасили од турбиста лукавог немачког канцелара, који хоће да сва Европа служи освајачким тежњама немачким. Ми се дакле морамо рачунати и то са онима који нама највише сметају, који не дају, да се изведе слобода и јединство словенских народа.....

Важност пољопривреде и начин да се доори земљорадници доиру.

„Поље ствара средства која су човеку потребна“.

Имећу осталих питања која се тичу народног живота, главно место заузима његова пољопривредна страна. Она је једна од најглавнијих чињеница државних, која не само да карактерише један народ у погледу општег благостања; но шта више од ње зависи и напредак саме финансије једне државе, јер цветаност и напредак финансије једне државе оснива се на народном благостању, на растењу производња добара; и што се више ова чињеница пољопривредна у једној држави развија, тим народ исте државе веће знање прибавља, тим је задовољнији од других у погледу општег благостања, тим се више приближава позни природних продуката, тим више себи готовине набавља и неупотребљиве природне материје чини употребљивим, а са тиме остају природне материје мање неопходне. Пољопривреда дакле броји се по мом мишљењу међу првим факторима државним, у којој се огледа развијеност и напредак како народни тако и државни, јер добро уређена пољопривреда подиже државу на високи ступањ развоја а рђава упрошћава је.

Свакоме је познато да се све у природи мења и ништа се није на овоме свету овековечило, јер никакав предмет потпуно посматран није данас онај, који је јуче био, један се предмет уклања са света да другоме места учини и т. д. сваке године облачи се земља у ново одеко с' тога, што ступају нова и нова створења на позорницу живота, која за извесно време трају и опет са света нестају а са њиховим остацима покривају и умножавају земљу, из којих се даље животињски и биљни родови образују, тако да их рационалан пољопривредник у век за своју корист просејати и употребити може. Према овоме дакле, пољопривредник знамима се са разним материјалима и његово знање предпостављено је посматрању великом делу природних материја, задатак је његов

да учи ове материје да их познаје и то у односу пољопривреде. Укратко пољопривреда сама, обухвата сва она предузећа, којих се задатак у томе састоји, да материје и силе које су са земљом и атмосфером везане, раздвоји од истих помоћу живота и биља и такве производе за употребу човеку учини. Да би свеово пољопривредник постигнути могао, потребно му је знање, јер као у свима предузећима било трговачком или занатлијском тако исто и у пољопривредству, знање стоји на челу, а то стога, што се сваки дан по нешто ново пронађе, препрочи и у праксу примени, и само ће онај пољопривредник све ово у праксу применити моћи, који како теоријског тако и практичног знања има, и само ће онај као рационалан пољопривредник посматран бити, који свој рад на основном темељу знања зида тако, да и другоме објаснити може.

Сваки дакле рад захтева знање и уређење, невој предпостављеној цели: јер ма коме раду ако се неко ода, мора му иста пре свега итице појмљив бити да га развије и постигне, у противном пак случају одпочети рад остане уназађен и постепено са свим ишчезне а са њиме и сам почетник тога рада пропадне.

Да би наши пољопривредници знање прибавили потребне су нам школе пољопривредне и добро уређене пољопривредна друштва и оне би биле једини пут којима би се могло нешто код нас створити иначе сваки други труд и мук по мом мишљењу узалудан је.

Сваки народ живи од онога што заради, и то му служи као извор из кога црпи све оно што му је нужно да своје животне потребе подмири. А ти су извори: рад и капитал. Капитал је основа на коме почива свака радња, а рад је средство, којим се до истог долази, и те две чињенице тако су важне за сваку радњу у опште да једна без друге не може бити, но кад су те чињенице тако важне за сваку радњу у опште, следствено је да се и у пољопривредству производња добара и производња других средстава која су пољопривреднику и сваком другом нужна, без њих не може ни замислити, мање одпочети а још мање до њих доћи.

У опште сваки човек има многобројне потребе и то природне и луксузне. Од свих потреба за човека су најужније природне, тако, да кад би их пренебрегао разурнило би му се здравље и уништио живот. Све потребе набавља човек из земље и најнеизбежније употребају њене продукте. Први и најужнији производи јесу: хранење материје које нам земља даје и које се по средством земљорадника производе.

Шта је дакле према свему овоме земљорадник? — да ли је он нека невидљива сила, која управља овом природом или је регулатор добра и зла? не; он је производна снага поцем производња добра са новим вредностима, даје он је машина, која помоћу снаге своје и снаге сточне производи и подмирује потребе своје и потребе државне, и што се више ова машина развија тим се веће потребе појављују, које се свагда рационалним земљоделцем, његовом тежњом и радом, производе и подмире. Све потребе подмирује земљоделца како себи тако и другима или производњом

сировог продукта или непосредном производњом оних радова или предмета који за принос свога рада од страних народа одкупи. И непосредну земљорадника је најпокојнији на овоме свету, јер он увек себи спокојства тражи у богатој, зеленој вечно младој природи; чиме се земља упроче са зеленилом покриве и подмлади, то се и земљорадник са њоме подмлади, оживи и весео одмах одпочне са новом снагом, тежњом и надом, да свди, сеје и т. д. Сваке године дивји се природи, неким подмладама и са тиме остане и до своје смрти.

Какви су наши земљорадници? „како семе такав плод“.

Да се сада ушитамо какви су наши земљорадници и у чему лежи узрок њиховом не развијању? јер кад бацимо кратки поглед на природно богатство наше земље морамо се нехотице упитати: шта је узрок великим негодама које спречавају наш пољопривредни развој? Узрок томе лежи у незнању пољско — привредног и у начину обрађивања наше земље у опште, јер наш народ ради своју земљу по све примитивне т. ј. онако како су радили наши дедови. Следствено је да овакво стање рада доноси са собом постепено опадање производње, поцем земља као и свако друго тело троши од својих елемената, па зато јој се морају изгубљене материје повратити; што се код нас на жалост врло ретко гди на ово мотри, сем тога кад узмемо у обзир да већина од наших земљорадника толико раде и зараде да могу своје најужније животне и државне потребе да подмире а даље се за ништа не брину, с' тога што то сматрају као главне и најужније потребе које морају да подмире, а споредне ако би им се какве појавиле то их подмири пошто из куће нешто продаду. Таквих примера можемо довољно видети код неких наших сељана особито у пролеће, а то с' тога, што све што је преко лета зарадио преко зиме је седећи и банчећи утрошио. Кад наступили пролеће одпочне ли да раде, то они своје животне потребе подмирују — када најзадовољнији треба да буду — касидим напикама, сирећом и т. д. — Тако су радили неки од наших земљорадника пре а тако и данас раде. Може ли један такав земљораднички staleк богат постати и јели је овим начином у стању да све своје потребе потпуно подмири? зацело, нити може богат постати, нити је у стању да све своје а камоли туђе потребе да подмири, и то никад докле год живи, вавек ће се мучити и викада неће моћи окусити залогај мира и спокоја док не — умре. Такав један земљораднички staleк не само даје изложен себи кризи и својим потомцима, такав један земљораднички staleк мораће пре или после пасти у таково очајање да пренебрегне и свој живот.

Покаже ли му ко прави пут који би га водио срећи и напретку, онда би му он при свем том одговорио „тако је радио мој баба на је живио, тако љу и ја а за у будуће нећем се“ и враћајући се на ону поменути тачку гди наведе, да се никакав предмет потпуно посматран ни данас није још и јуче био и подзеши са ове тачке ведем докле год ове и овима равне за луве код наших земљорадника постоје, вавек ће се

ној школи податао врло добре испите, а поглавито тактика коју је од свих предмета најволео.

Године 1850. била је у Берлину ратна школа распуштена и тада оде Ранко са препорукама од пруског министарства, у Београду а зиме у Брисел, где је поселила школу апликације за генералштабну струку; одатле оде у Лијеж где је изучавао орђу сабрику и топилавицу. Крајем те исте године врати се опет у Берлин где продужи ратну школу коју и сврши; но поред тога занимаше се ове године још и изучавањем администрације при војном министарству и гардијској интендантури.

За време целог бављења свог у Берлину, поред изучавања војених наука, стигао је наш Србин и да походи универзитет где је слушао политичке науке, а за време одмора школског обичао је путовао по Европи, као по Немачкој, Швајцарској, Ингелској, Француској, Холандији, Пољској, Белгији и т. д.

Године 1852 дође у Србију где га одмах поставе за професора артиљеријске школе а садање војне академије; те исте године и ожени са г. Милевој ћерком Петра Вукомановића брата наше дичне и славне кнегиње Јулије.

У години 1859. поставе управитељ речене школе, а 1860 год. постави га благаженичким кнез Милош за началника округа подриског. Године 1861. позове га неумрли кнез Милош у Београд, где га инаместу у војеном министарству за началника опште војеног одељења, а ту је Ранко имао прилике да развије своју

огромну делатност на устројству и организацији српске војне и једине узданице — наше дичне народне војске.

Кад су дивљи Турци 1862 године онако мучки и грозно напали на Београд и бомбардовали га, Ранко је својом војничком вештином много допринео да престоница српска не буде спаљена и опљачкана, јер су томе на пут стајале чврсте барикаде које је он подигао. После бомбардања Београда повери му одмах почили кнез Милош команду десног крила према Турској, од Ибра до Рашке па све до Раче на Сави; тада је имао под својом командом шест округа — шабачки, подриски, паљевски, ужицки, чабански и руднички — са којима је утврдио и чувао границу; у исто време је руководио у Ужичу борбу против Турака, који му се и поворе.

Године 1866 управљао је он школама које беху отворене за старешине народне војске а у исто време и војена предавања на великој школи.

У самом почетку 1867. године буде постављен за помоћника војеном министру, а те је године и руководио упражнења опсаде и одбране вароши Београда. Августа месеца исте године буде пензионисан, но одмах после годину дана опет постављен за началника округа неготинског, где је у исто време командовао војеним упражнењима. Године 1869 премештен је за началника у Пожаревац, где је опет командовао војеним упражнењима. Године 1873. поставе министар грађевина, али по кратком времену и

отетуни са овог места. Године 1874. поставе члан државног савета.

Целе зиме у години 1875. чувао је границу Од Турака, који су почели упадати у Србију, а том је приликом опет командовао горе поменутих шест округа. Године 1876 оде у јуначку и свету Црну Гору где је водио предговоре о ратном савезу, а кад се поврати отуд произведен је за команданта „дринске дивизије“ у чину генерала. Јунија 20 исте године прешао је он са том храбром војском Дрину, те показао и свету и Турцима шта зна и може Србин, и како се он са средњачама пушкама бори противу снажних, а предпушених малим топчињима против огромни крупних топова, и како се народ са аскером у коштак вата, и то са аскером вазда бројно већим. Сетимо се дрински прослављени добровољаца, сетимо се јуриша и заузећа Београда, сетимо се крваве борбе 8 Јула на Прокопа, па помислимо шта би било од Београда да су Турци тога дана продри — они исти Турци који су се у сред нашег логора у Бујуклића-Али, презајави Старачу, са Србима просто за гупу доватили. — Јест сетимо се свега овога, размислимо о свему овом поштен и непристрасно, на ћемо онда морати одати сваку хвалу и част тој јуначкој војци, а поред ње и њезином мудрог команданту — генералу Ранку Алимпићу.

Дринска је војска напредовала гигантским кораком, дринска је војска заузела велики комад босанског земљишта, она је се ту так утврдила да смео целом

свету ставити у очи питање: „Ко је тај што мисли да би нас Турци одатле икад за један педаљ потисли?“ —

За време нашег другог рата био је опет генерал Ранко командант дринског корпуса, са задатком, да чува српску границу од упада Турака, којима је ваза и био сваки покушај осујећен.

У ове многобројне заслуге и труда цуни рад генерала Ранка, наза урочујати још и на прво место ставити његово пожртвовање и борби за повратак народне династије Обреновића, за коју се 1855 године и пре тога енергично истакло, па јој у верности и привржености непоколебљив остао кроз цело живот до гроба.

За своје труде и храброст награђен је Ранко од Његовог Величанства Краља Милоша такозначним крстом II степена са звездом, златном колајном за храброст и ратном медаљом; но заслуге и храброст његову признавали су и ван Србије; тако га је одликовао руски Император Александар II Ђорђевић крстом, а сем ових одликовања је и од Црне Горе —

Кад дакле данас чело главе жртвог српског генерала, стојимо, у тренутку кад се растајемо с њиме за налик, нека рука претисне срце и нека правда на наша уста прозбори — последње с богом теби вредни Србине, теби достојни сине овог дичног народа, хвала ти на твојим трудима, лака ти била слободна српска земља — она земља за коју си доста радио, доста цатио и јуначки се борио.

мучити и овима подчињен бити, које ће их постепено сатирати док их сасвим не упропасте, тада ће се тек унатици издигнути ово или оно у своје време уради, по смо пропустити прилику која би нас срећном учинила али ће све онда већ доцка бити. И не само земљодеца и сваки други, који жели да не пропадне, мора стрепење да ради, а ако жели више тим радом да заслужи, мора свако — дневно ново дознавање да учи — познаје — укрлато да основно знање заступити обично знање.

Ако ли се напротив, код кога од наших земљорадника понаже неко веће знање по што га је имао и ако које године до што већ капитала дође, по што је пређе имао, он тада пада у неприлике с' тога, што се одмах упушта у већа предузећа а земљу забатали, као и. пр. одлуче са свињама трговати и тиме себе прода немцима, па доцније остане опет онај који је и пређе био т. ј. или са свим пропадне, тако, да се више никак повратити неможе или му толико остане да до своје смрти животи. А то је с' тога што не — одлуче постепено и са разлогом да ради, већ ради онако како је од других чуо или видео, па кад пропадне, он се тек онда стане чудити и размишљавати шта је радио и до чега је дошао, али је тада сав разлог узалудан.

Ја не велим, да је то хрљао предузеће што неки наши земљорадници и трговци постану. Али је питање како? Да ли трговину да воде и земљу да раде или да се издвоје једног или другог рада лате? Нико не може рећи да је наш земљодеца у стању бити и добар трговац и добар земљодеца с' тога, шта ако му једна радња донесе друга му однесе и та два предузећа уједино руковођена врло су тешка и опасна не само за земљодеца, но и за сваког другог, што се на жалост то не увиђа већ се ради док се без ништа не остане.

Занета наш земљодеца не велим да се мора издвојити само земљом бавити, он се може такође и стоком бавити, али не у смислу куповања, гојења и продавања већ у смислу сопственом производњом, а то с' тога што смо до данас имали довољно примера да су многи наши трговци пропади, који су издвојиву трговину са свињама и воловима водили и у томе извршавали капитал уложили, богати људи постали а данас нигде ништа немају. То је факт који се не да оборити и који и дан — данас још влада.

Да би се једном за свагда, овема на пут стадо и извести наше земљодеце — бар овај млађи нараштај — на прави пут који би га благостању а не пропасти водио, то би требало а и крајње је време да се оснују земљоделске школе под именом теоретично практичне земљоделске школе или тазв. Ратације у којима би млађи доволно теоретично знања прибавили, које би или служило као основ даље праксе за будући живот. Укратко, да или теорија служи као основ за будућу праксу, а пракса за будући живот. Јер не само да извесне цели захтевају разне начине да се постигну него и разни начини захтевају разне цели.

(Настављење се).

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

„Виделови“ непрестано премештају и отпуштају чиновнике који неће да буду њихово сасно оруђе, а унапређују своје присталице. Они се ви мало не обзиру на жалосне финансијске прилике, које су они својом „мудром“ и „патриотском“ политиком створили. „Виделови“ држе да сам збој народни треба да употребе само на своје партијске цели и потребе. Клизавом стазом којом су пошлени, они срљају даље, не обзирају се ни мало на јадну ову земљу и њену будућност.

— Извештени смо да ће један затв. склопљен одбор у суботу 20. ов. мес. приредити у грађанској касини *Село са јавним предавањем*; поред предавања (које ће држати проф. Г. Гершић) биће још и свирке, и декламације и певања од стране наших познатих уметничких снага. Чист приход од тога предавања и села намењен је у помоћ једном оболелом српском пицу. Веома нам се допада та мисао да се са селом увек склопача и јавно предавање, те тако лепа забава веже са корисном поучком. Одбор који то приређује (у к. м. су г. г. Светом. Николајевић, др. М. Вујаћ, Милан Ст. Марковић и Таса Баниковић) учиниће добро ако ове зиме још који пут приреди такву пријатну и у исто доба поучну забаву; а приход ће се увек моћи употре-

бити на неку добротворну цел, као што је то и сада случај. По разуме се да успех таквога предузећа увек зависи од што живљег одзива публике. Не сумњамо да ће наша свесна јубика одзивати се ошаним учешћем како заслужију они, који ће је својим говором поучити и својом уметничком продукцијом још забавити. Билжа програм тога села саопштићемо у идучем броју.

— Још сигурно није у прошлу недељу избор у општини ни био свршен, а безаконна „виделовачка“ канцеларија послала је депеше у стране бекке и нештанске новине како су кандидати „напредне странке“ победили. Јадна је то победа гди једва двадесет људи независног положаја гласају за те кандидате. Ми и опет понављамо нашу тврдњу, да је „оседлај избор у општини изнео јасно на видик, „виделовачку“ моралну пропаганду.

Сваки зна да либерална странка није учествовала у овим последњим изборима у општини, али „виделовци“ су опет толико дрски да трубе по страним новинама, да су либерали пропади при изборима, па још удружени са радикалима. Где вам је образ, кад такве неистине проносите? Но какви образ у „виделовача“? Немају они образа, и по томе је сав њихов рад основан на неистини и подметању.

— Комисија која је на силу хтела да створи књижицу г. Сими Ј. Поповићу вачелинику срез куршумлијског, насела је потпуно. Из ваздуха се не дају створити основи кривиче, кад их у ствари нема. Но „виделовци“ су мајстори у стварању и подметању кривича, али при свој својој вештини нису могли да успу да подметну г. Сими кривичу. Жалост је само што се троши толики новац на те комисије, које се базе тако нивним последицама. А шта да рекнемо о сиротом народу, који се потрује од својих кућа и свога рада, те поред своје материјалне штете хоће да се навлачи на клизаву стазу демократизације, да сведочи криво противу својих ваљаних старешина. „Виделовци“ хоће поред материјалне пропасти да народ и морално упропаштају. Сумњамо да су овако и Турци радили. Не је ли онда чудо, што их народ горе мрзи но и саме Турке што је мрзео.

ДНЕВНИК

Страни.

(Порођај у гробу) Варшавски лист „Меланџ“ прича за овај ужасан случај: Недавно је умрла у Варшави селанка А. В., 27 година стара, која је у 9 месецу била трудна. Смрт је без икаквих претходних знакова наступила, жена није боловала. Но доцније пошто је већ саранише, породи се сумња да није отрована или умлаћена, јер се знало да је њен муж често заоставао. Ти гласови допреше и до суда, те овај нареди да се мртво тело наново ископа. Кад се то судеко решење извршило, изненадише и у гробу се сви који беху присутни при откопавању гроба, јер кад отворили сандук, лежало је код ногу самитице новорођено мртво дете детенце, потпуно развијено, угледало је света у — гробу и без сумње је морало неколико часова живети. Гроб мајчина беше том јадном створењу и колевка и гробница. — Судска комисија констатовала је да је та селанка у несвесном стању жива сахрањена и да је после 6—8 часова родила детенце у највећим mukaма. То, између осталог, доказује усирена крв на усана мајчиним, прегризан језик и грчевито исплетени прсти, које је јадница морала за време мучења у највећем очајању крхати.

— (Штампарска погрешка). У једном аустријском листу имала је ова белешка: „Новорођена ишанска Инфантерија (у место Инфантерија, јер ту титулу имају деца ишанске краљевске породице) данас у суботу крстиће се у Мадриду. Кум је његова Светост Папа.

— (Невеста краљевског порекла). Румбуршке новине јављају, да се пре неколико дана у Георгсвалду у Чешкој венчала једна девојка из породице бившег пољског краља Собјеског са једним обичним радником, који покрива куће са преном. Деда девојчин проф. Јаков Собјески, оставио је 1871 године кад је револуција у Пољској савладана своју отаџбину и пресељено се у Заг. Праг, где му се син његов ожени са једном простом девојком из радничког стајежа. Из тог брака је та садашња невеста. Она је као надишарка заравијала у Герддорфској фабрики свакидашњи хлеб.

НОВИЈЕ

Из Берлина јављају, да је руски посланик у Лондону изненадно стигао у Берлин и одмах имао подужег разговора са Гирсом, који је још истог дана отпутовао преко Франкфурта и Базела у Италију. (Дакле не преко Беча, као што су се аустро-угарски листови до последњег часа надали?! У)

— Даље јављају из Берлина, да се Гирс само неколико часова бавио код Бисмарка у Варзину, а то је јако узбунило јавно мишљење у Немачкој, јер су се од тог састанка много већим резултатима надали.

— „Голос“ јавља, да је због преноса ратног материјала и транспорта већих војних одељења обустављен саобраћај приватних лица на новосаграђеној железничкој линији Заблуга — Пинке на галичкој граници.

Огласи

„Београдска стрељачка дружина“.

Јавља се г. г. члановима стрељачке дружине, да од данас па до даљег огласа престаје гађање у нишан пошто је у одбору друштвеном решено, да се неке нужне оправке на стрелишту изврше. Одбор.

ТРГОВИНА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Јосифа Притела.

пресељена је у кућу г. Андрејевића преко пута гостионице код „Руског Цара“ и препоручује по најумеренијој цени разноврсног собног намештаја, дрвеног и тапепираног, клавира и шпанине.

Осим тога има избор музикалија (нота) за клавира, виолину, певање и т. д. (под ценом) клавира издаје под закуп, штимује и оправља их јефтино. 1,5 бр. 141.

ЖИЛИН С. ВЕЛИЧКОВИЋ
ЈАВНИ ПРАВОЗАШТНИК ЗА ОКР. ПРОГРЕСКИ
нуди своје услуге онима, који су нужни правничке помоћи на суду.

СТОТИНАМА ХИЉАДА ЉУДИ

ИМАЈУ ДА БЛАГОДАРЕ ЗА СВОЈУ ЛЕПУ И ГУСТУ КОСУ ЈЕДИНО И САМО П. К. И КР. УГАР. ИСКЛУЧ. ПРИВЛ.

Есенција за растење косе и браде

која уједино искоренује перут, а тако исто и узи то идучој помади из прави питајерских азлјиских трава или помади екстракта од ораја које фабрикује п. к. и кр. уг. исклуч. привил. паревина — фабрика.

M. A. RDLICKA IN WIEN.

Wieden, Hauptstrasse № 36.

Ненадашњо је средство моја успешна есенција за растење косе и браде, која кад се редовно употребљује уз припомад помади из питајерских трава, а тако исто и узи то идучој помади из прави питајерских азлјиских трава или помади екстракта од ораја које фабрикује п. к. и кр. уг. исклуч. привил. паревина — фабрика.

Како коса само овако дејствује она нећ кроз осам дана, а противу перути пошто се само 3 пута употреби.

Напомад и безбесно средство за бојење косе јесте „Копицинал“ (у коме нема ни најмање олова) који под гаранцијом боји косу у свима бојама, црно, мрко и отворено мрко и то за 10. минута, и проседај на и снежнобелој коси даје лепу црну боју. — При употреби „Копицинала“ препоручујемо особито моју праву двојубо јако помади на екстракта од ораја, које имаде и у шпикама (косметик), а исто тако и моје бојење из орајног екстракта на бојење и неговање косе.

МОЈА П. К. И КР. ИСКЛУЧ. ПРИВ.

ЕСЕНЦИЈА ЗА РАСЕЊЕ КОСЕ И БРАДЕ

лечи радикално све случаје болести косиног корена и за врло кратко време, осигурава обетанак косе до најдубље старости, пријатно дејствује на кожу главе, предпређује сваки бол главе и одуљави нечистоћу коже. Истина је да стотинама лица, који су били сасвим косе и брде, већ после 3 месеца, дакле на невероватно кратко време, безу обрадовани лепом бујном брадом и густом косом. — Имамо у рукама многобројно писмено захвалнице.

Maria Anna Rdllicka

Wieden, Hauptstrasse № 36. in Wien.

Ценовник:

1. велика албастрерска флаша, двоструке јаке есенције за растење косе и телне	ф.р. 3-50
1. мала флаша	2—
1. албастрерска флаша помади из прави питајерских трава	1-50
1. помади помади из орајног екстракта	2—
1. права боја косе „Копицинал“ за прену, црну, мрку и отворено мрку боју	1—
1. флаша бојења за косу из орајног екстракта	4—
1. флаша бојења за косу из орајног екстракта (косметик)	1—
Помади у шпикама из орајног екстракта (косметик)	1—
Налози из иностранства, само за готове новце, одма се одправљају.	—50
За паковање рачунају се 30 крајпара више.	

8.—12